

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 146/2024

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε' ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2024

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., λόγω κωλύματος της Προέδρου του Τμήματος.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλής Αγγέλου, Δημήτριος Καμάρης, Βασιλεία Πελέκου, Αγγελική Αναστοπούλου, Χρήστος Κοραντζάνης, Παντελεήμων Παπαδάκης, Αφροδίτη Καρούκη, Ουρανία Μενδρινού, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Άννα Μαλιαρά, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙ.Δ.ΕΙΣ.ΕΠ. Γ1111172ΕΞ2024/03.10.2024 έγγραφο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, Διεύθυνση Διαδικασιών Εισπράξεων και Επιστροφών, Τμήμα Γ', όπως αυτό συμπληρώθηκε με το με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙ.Δ.ΕΙΣ.ΕΠ. Γ1141551/ΕΞ 2024/11.12.2024 έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και το συνημμένο σε αυτό με αριθμό πρωτοκόλλου 51360/9.12.2024 έγγραφο της Δ.Ο.Υ. Πατρών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν : α) Φυσικό πρόσωπο, που λόγω της ιδιότητάς του ως νόμιμου εκπροσώπου ή διοικούντος πτωχεύσαντος νομικού

προσώπου έχει εκ του νόμου αλληλέγγυα ευθύνη για οφειλές του νομικού προσώπου προς το Δημόσιο οι οποίες υπόκεινται κατ' άρθρο 195 του ν.4738/2020 σε απαλλαγή, αποβιώσει πριν την επέλευση της απαλλαγής, η απαλλαγή επέρχεται και υπέρ των κληρονόμων του.

β) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, ο έχων έννομο συμφέρον πιστωτής, στην προκειμένη περίπτωση το Δημόσιο, δύναται να ασκήσει τα ένδικα βοηθήματα της προσφυγής και της αίτησης ανάκλησης σε βάρος των κληρονόμων του αποβιώσαντος κατ' επίκληση νόμιμων λόγων που αφορούν τον αποβιώσαντα ή στερείται σχετικής έννομης προστασίας.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο του ερωτήματος και από το σύνολο των εγγράφων που συγκροτούν τον σχετικό φάκελο, δίδεται το ακόλουθο ιστορικό:

1. Η εταιρεία με την επωνυμία «Β...Ε...Ε...Τ...» κηρύχθηκε σε πτώχευση με τη με αριθμό 456/05.07.1993 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών. Ημερομηνία παύσης πληρωμών ορίστηκε η 31.12.1991. Ο Ν... Β... του Α....., διαχειριστής της ως άνω εταιρείας έως τον θάνατό του στις 29.02.2004, ευθυνόταν εις ολόκληρον με το νομικό πρόσωπο για οφειλές του τελευταίου προς το Δημόσιο που προέκυψαν (δηλαδή γεννήθηκαν ή ανάγονται, ανεξάρτητα χρόνου έκδοσης του νόμιμου τίτλου) εντός της ύποπτης περιόδου (δηλαδή από 31.12.1991 έως 05.07.1993) και εντός των τριάντα έξι (36) μηνών που προηγήθηκαν της ύποπτης περιόδου. Συγκεκριμένα, πρόκειται για οφειλές της εταιρείας με Α.Τ.Β. : α) 365/26.03.1993 (οριστική βεβαίωση Φ.Π.Α.), ποσού βασικής οφειλής 88.488,90 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής, β) 366/26.03.1993 (πρόστιμο Φ.Π.Α.), ποσού βασικής οφειλής 221.222,25 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής και γ) 22/08.01.1996 (αχρεωστήτως καταβληθέντα) ποσού βασικής οφειλής 15.920,31 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής. Ο παραπάνω αποβιώσας,

κληρονομήθηκε εξ αδιαθέτου από τη σύζυγό του Β... Α... κατά ποσοστό 25% και τα τέκνα του Β... Π... κατά ποσοστό 37,50% και Β... Ε... κατά ποσοστό 37,50%.

2. Περαιτέρω, αναφέρεται ότι τα ζητήματα που τίθενται με το έγγραφο ερώτημα ανακύπτουν και σε άλλες περιπτώσεις, λόγω της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 195 του ν.4738/2020 και σε παλιές πτωχευτικές διαδικασίες, κατ' άρθρο 263 παρ. 6 του ως άνω νόμου.

3. Τέλος, η Δ.Ο.Υ. Πατρών γνωστοποίησε με το με αριθμό 51360/9.12.2024 έγγραφό της, ότι η συγκεκριμένη πτώχευση περατώθηκε αυτοδίκαια στις 06.07.2013, οι κληρονόμοι δεν αποποιήθηκαν την κληρονομία και οι οφειλές δεν έχουν υποπέσει σε παραγραφή.

Νομικό πλαίσιο

4. Στα άρθρα 2 παρ. 1 και 77 παρ.1 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

« Άρθρο 2. 1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.2...».

« Άρθρο 77. 1. Η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει στη νομοθετική λειτουργία. 2... ».

5. Στα άρθρα 2,34,35,279,1710,1813,1820,1846,1847 και 1901 του Α.Κ. ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 2.

Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά».

«Άρθρο 34.

Κάθε άνθρωπος είναι ικανός να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις.».

«Άρθρο 35.

Το πρόσωπο αρχίζει να υπάρχει μόλις γεννηθεί ζωντανό και παύει να υπάρχει με το θάνατό του».

«Άρθρο 279.

Αποσβεστική προθεσμία.

Στις περιπτώσεις που ο νόμος ή τα μέρη τάσσουν προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί το δικαίωμα (αποσβεστική προθεσμία) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή.».

«Άρθρο 1710.

Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι)....».

«Άρθρο 1813.

Ως κληρονόμοι εξ αδιαθέτου στην πρώτη τάξη καλούνται οι κατιόντες του κληρονομούμενου...».

« Άρθρο 1820.

Εκείνος από τους συζύγους που επιζεί καλείται, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου, με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο τέταρτο και με τους συγγενείς των άλλων τάξεων στο μισό της κληρονομίας...».

«Άρθρο 1846.

Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198».

«Άρθρο 1847.

Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών που αρχίζει από τότε που έμαθε την επαγωγή και το λόγο της...».

«Άρθρο 1901

Ο κληρονόμος ευθύνεται και με τη δική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας...».

6. Στα άρθρα 1 παρ.1, 16 και 44 του ν.3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» (Α'91), ορίζεται :

«Άρθρο 1.

1.Επί της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης δια της εταιρικής υποχρεώσεις ευθύνεται μόνον η εταιρεία δια της περιουσίας αυτής».

«Άρθρο 16.

Η διαχείρισις των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπησης της εταιρείας ανήκει, εάν δεν συμφωνήθη άλλως, εις όλους τους εταίρους δρώντας συλλογικώς».

« Άρθρο 44.

1. Η εταιρεία λύεται: α) Κατά πάσαν υπό του νόμου ή υπό του καταστατικού προβλεπομένην περίπτωσηιν, β)...,γ)...,δ) Δια της κηρύξεως της εταιρίας εις κατάστασιν πτωχεύσεως,ε)...».

7. Στα άρθρα 101 παρ.1 και 115 παρ. 1 του ν.2238/1994 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος» (Α'151), τα οποία ίσχυαν κατά τον χρόνο επαγωγή της κληρονομίας, ορίζεται ότι:

« Άρθρο 101. 1. Στο φόρο υπόκεινται: α)...,ε) Οι ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, ...».

«Άρθρο 115. 1. Τα πρόσωπα που είναι διευθυντές, διαχειριστές ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαριστές των ημεδαπών ανώνυμων εταιριών ή συνεταιρισμών κατά το χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται από αυτά τα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τον παρόντα, καθώς και του φόρου που παρακρατείται, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους... 2. Τα πρόσωπα που είναι διευθυντές, διαχειριστές ή γενικά εντεταλμένοι στη διοίκηση του νομικού προσώπου, κατά το χρόνο της διάλυσης των λοιπών νομικών προσώπων του άρθρου 101, ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται από αυτά τα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τον παρόντα, καθώς και των φόρων που

παρακρατούνται, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους. 3. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για τους παρακρατούμενους φόρους και κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου που εκπροσωπούν, ως εξής: α) αν έχει γίνει η παρακράτηση φόρου, όλα τα πρόσωπα που είχαν μία από τις ως άνω ιδιότητες από τη λήξη της προθεσμίας απόδοσης του φόρου και μετά. β) Αν δεν έχει γίνει η παρακράτηση φόρου, όλα τα πρόσωπα, που είχαν μια από τις πιο πάνω ιδιότητες κατά το χρόνο που υπήρχε η υποχρέωση παρακράτησης του φόρου...».

8. Περαιτέρω, στο άρθρο 45 του ν.1642/1986 «Για την εφαρμογή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και άλλες διατάξεις» (Α'43), ορίζεται ότι « Για την καταβολή του οφειλόμενου φόρου ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρο με τον υπόχρεο και οι εξής: α)...., β) οι νόμιμοι εκπρόσωποι των νομικών προσώπων, κατά το χρόνο διάλυσης, συγχώνευσης ή μετατροπής τους, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσης του φόρου...».

9. Στα άρθρα 195,196,209 παρ. 3 και 263 παρ.6 του ν.4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών-παροχή 2^{ης} ευκαιρίας, Πτώχευση, Αφερεγγυότητα κλπ» (Α'207), ορίζεται:

« Άρθρο 195

1. Φυσικό πρόσωπο που εκ του νόμου έχει αλληλέγγυα ευθύνη λόγω της εκπροσωπευτικής ή διοικητικής του σχέσης με οφειλέτη νομικό πρόσωπο, απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για οφειλές του οφειλέτη, που προέκυψαν εντός της ύποπτης περιόδου ή και εντός των τριάντα έξι (36) μηνών που προηγήθηκαν της ύποπτης περιόδου, με την πάροδο τριάντα έξι (36) μηνών από την υποβολή της αίτησης πτώχευσης, ή είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης ή την καταχώρηση της παρ. 4 του άρθρου 77, όποιο από τα δύο προηγηθεί χρονικά, εκτός αν εντός της παραπάνω προθεσμίας υποβληθεί προσφυγή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον κατά της απαλλαγής του. Σε περίπτωση χρεών προς το Δημόσιο, κρίσιμος χρόνος είναι ο χρόνος στον οποίο ανάγεται η υποχρέωση και όχι ο χρόνος δημιουργίας του νόμιμου τίτλου. Ως ύποπτη περίοδος νοείται η οριζόμενη στο

άρθρο 116 ή η τεκμαιρόμενη ύποπτη περίοδος του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 81.

[Η παρ.1, όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 35 παρ. 23 ν.4818/2021 (Α'124), τροποποιήθηκε ως άνω με το άρθρο 88 παρ. 2 του ν.5072/2023 Α'198]

2. Σε περίπτωση προσφυγής, το πτωχευτικό δικαστήριο, εκτιμώντας τα αίτια και τις συνθήκες της πτώχευσης, ύστερα από σχετική έκθεση του εισηγητή, στην οποία καταχωρούνται και οι τυχόν παρατηρήσεις του οφειλέτη και των πιστωτών, και αφού ακούσει τον σύνδικο, αποφαινεται υπέρ της απαλλαγής, εάν το φυσικό πρόσωπο επιδεικνύει καλή πίστη τόσο κατά την κήρυξη της πτώχευσης όσο και κατά τη διάρκειά της, είναι συνεργάσιμος με τα όργανα της πτώχευσης, δεν ευθύνεται για πράξη ή παράλειψη του άρθρου 127 και η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες ενέργειές του. Δεν απαλλάσσονται πλήρως αυτοί που καταδικάστηκαν για κάποια από τις πράξεις του Ενάτου Μέρους του Δεύτερου Βιβλίου του παρόντος ή για κάποια από τις κακουργηματικές πράξεις της κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης ή πλαστογραφίας του Ποινικού Κώδικα. Αν υπάρχει εκκρεμής ποινική δίωξη ή αστική αγωγή για κάποια από αυτές τις πράξεις ή παραλείψεις, το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να αναβάλει την απόφασή του μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της διαδικασίας. Η απόφαση ανακαλείται, αν επέλθει μεταβολή πραγμάτων που να δικαιολογεί την ανάκληση εντός τριετίας από την επέλευση της απαλλαγής.

«3. Φυσικό πρόσωπο που εκ του νόμου έχει αλληλέγγυα ευθύνη λόγω της εκπροσωπευτικής ή διοικητικής του σχέσης με οφειλέτη νομικό πρόσωπο, απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για οφειλές του οφειλέτη, που προέκυψαν εντός τριάντα έξι (36) μηνών πριν από την υποβολή της αίτησης υπαγωγής του οφειλέτη νομικού προσώπου στη διαδικασία έκτακτης ειδικής διαχείρισης των άρθρων 68 έως και 77 του ν. 4307/2014 (Α'246), με την πάροδο τριάντα έξι (36) μηνών από την υποβολή της αίτησης των άρθρων 68 έως και 77 του ν. 4307/2014 ή είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από την αποδοχή της ως άνω αίτησης, όποιο από τα δύο προηγηθεί χρονικά, εκτός εάν εντός της παραπάνω προθεσμίας υποβληθεί προσφυγή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον κατά της απαλλαγής του.»

[Η παρ.3 προστέθηκε με το άρθρο 88 παρ.3 ν.5072/2023 (Α'198)].

«Άρθρο 196.

Η απαλλαγή του οφειλέτη ή του εκπροσώπου του από χρέη, κατά περίπτωση, δεν θίγει με οποιονδήποτε τρόπο τη συνέχιση της διαδικασίας ρευστοποίησης και διανομής των στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας και τα δικαιώματα των πιστωτών επί αυτών, συμπεριλαμβανομένων και των αδήλων εισοδημάτων ή περιουσιακών στοιχείων, τα οποία δολίως ή εξ αμελείας απεκρύβησαν στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας από τον οφειλέτη και των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών επί υπεγγύων στοιχείων του οφειλέτη, η οποία διεξάγεται και ολοκληρώνεται σύμφωνα με τον παρόντα. Η απαλλαγή του οφειλέτη εκ της πρωτοφειλής ή εγγυήσεως δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις έναντι των λοιπών συνοφειλετών ή εγγυητών που ενέχονται εκ του νόμου ή δυνάμει δικαιοπραξίας. Η απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 193 ή 195, κατά περίπτωση, συνεπάγεται την άμεση και αυτοδίκαιη κατάργηση κάθε εκκρεμούς διαδικασίας διοικητικής εκτέλεσης ή άλλης αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος των οφειλετών φυσικών προσώπων ή εκπροσώπων και διοικούντων νομικών προσώπων, αντιστοίχως. Με την επιφύλαξη του άρθρου 195, η απαλλαγή του των λοιπών συνοφειλετών ή εγγυητών που ενέχονται εκ του νόμου ή δυνάμει δικαιοπραξίας»

[Το άρθρο 196 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ως άνω με το άρθρο 35 παρ 24 ν.4818/2021 (Α'124) έναρξη ισχύος από 01.07.2021].

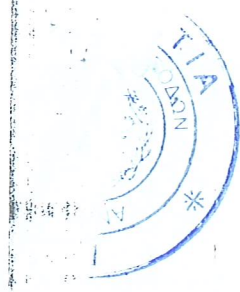
«Άρθρο 209

1..2...3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ορίζεται η διαδικασία διαγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, κατά περίπτωση, λόγω της απαλλαγής του φυσικού προσώπου σύμφωνα με το άρθρο 195.

[Το άρθρο «192» στην παρ. 3 αντικαταστάθηκε από το άρθρο «195» και η παρ. 3 διαμορφώθηκε ως άνω με το άρθρο 35 παρ. 27 ν.4818/2021 (Α'124) και έναρξη ισχύος από 1.7.2021].

« Άρθρο 263

1...2...3...4..5... 6. Τα άρθρα 195 και 196 εφαρμόζονται και για την απαλλαγή των εκπροσώπων νομικού προσώπου για οφειλές νομικού προσώπου, του

οποίου η αίτηση πτώχευσης ή η κήρυξη σε πτώχευση προηγήθηκε της θέσης του παρόντος νόμου σε ισχύ ή του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του αφορά την απαλλαγή των εκπροσώπων της παρ. 1 του άρθρου 195 λήξει οποτεδήποτε πριν τις 31.12.2021, τότε η απαλλαγή επέρχεται την 1^η.1.2022, ενώ τυχόν προσφυγή μπορεί να ασκηθεί μέχρι τις 31.12.2021.»

[Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως άνω με το άρθρο 38 παρ. 4 του ν.4818/2021 (Α'124)].

10. Στη συνέχεια, κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 209 του ανωτέρω ν.4738/2020, εκδόθηκε η με αριθμό 44510ΕΞ2021 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Διαδικασία διαγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης κατά περίπτωση, λόγω της απαλλαγής του οφειλέτη σύμφωνα με τα άρθρα 192 και 196 του ν.4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (Β'1516), στην οποία ορίζονται τα ακόλουθα: «Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την απαλλαγή νόμιμου εκπροσώπου ή διοικούντος νομικό πρόσωπο από την αλληλέγγυα ευθύνη του για οφειλές του νομικού προσώπου, όπως ορίζονται στο άρθρο 195 του ν.4738/2020 καθώς και στην παρ. 6 του άρθρου 263 του ίδιου νόμου, όσον αφορά ειδικά εκπροσώπου νομικών προσώπων που κηρύχθηκαν σε πτώχευση σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3588/2007 ή του προϊσχύσαντος πτωχευτικού δικαίου, οι οφειλές στις οποίες εκτείνεται η απαλλαγή παύουν να βαρύνουν καθ' οιονδήποτε τρόπο το νόμιμο εκπρόσωπο ή διοικούντα, ο οποίος απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για την καταβολή τους. Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε κάθε ενδεδειγμένη ενέργεια για τη διαχείριση των οφειλών για τις οποίες έχει επέλθει η απαλλαγή σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και της παρούσας απόφασης.», « 1. Οι οφειλές στις οποίες εκτείνεται η απαλλαγή: α. δεν λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση στον νόμιμο εκπρόσωπο ή διοικούντα αποδεικτικού ενημερότητας ή βεβαίωσης οφειλής, β. δεν υπόκεινται σε συμψηφισμό με απαιτήσεις του νόμιμου εκπροσώπου ή διοικούντος έναντι του Δημοσίου, γ. δεν λαμβάνονται υπόψη για την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος του νομίμου εκπροσώπου ή διοικούντος για το αδίκημα της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο κατ'

άρθρο 25 του ν.1882/1990, όπως ισχύει, και δ. δεν επιβάλλονται από τη Φορολογική Διοίκηση σε βάρος του νομίμου εκπροσώπου ή διοικούντος μέτρα διασφάλισης καθώς και μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη αυτών ούτε διοικητικά μέτρα λόγω μη καταβολής αυτών, όπως το μέτρο των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 9 του ν.3943/2011 (Α'66), όπως ισχύει. 2. Ποσά που τυχόν καταβάλλονται εκουσίως έναντι οφειλών στις οποίες εκτείνεται η απαλλαγή δεν επιστρέφονται.».

Ερμηνεία και υπαγωγή διατάξεων

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

11. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 Α.Κ., κάθε νέος νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική ισχύ. Η διάταξη αυτή, η οποία δεν κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα, αποβλέπει στην κατά το δυνατό επίτευξη βεβαιότητας των δικαιωμάτων, ασφάλειας των συναλλαγών και σταθερότητας δικαίου. Ο νομοθέτης δεν εμποδίζεται να προσδώσει στον νόμο αναδρομική δύναμη, με μόνο περιορισμό τη μη προσβολή συνταγματικά προστατευόμενων δικαιωμάτων. Περαιτέρω, αναδρομική ισχύ έχει, λόγω της φύσης του, και ο ερμηνευτικός, κατ' άρθρο 77 παρ. 1 Σ, νόμος, εκείνος δηλαδή με τον οποίο καθορίζονται αυθεντικά ή έννοια και το περιεχόμενο προγενέστερου νόμου ή διάταξής του (Απ. Γεωργιάδης, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 4^η έκδοση, σελ. 34 επ., ΟΛΑΠ 6/2007, ΑΠ 868/2023, 74/2020, ΝΣΚ 19/2022 σκ.25).

12. Νομοθετικό κενό υφίσταται, όταν μία σχέση δεν ρυθμίζεται ειδικά, αν και η ρύθμισή της επιβάλλεται, παρουσιάζει δε ομοιότητες προς άλλη ρυθμιζόμενη περίπτωση, οι οποίες μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρησιμοποίηση των ξένων και κατ' αρχήν ασχέτων διατάξεων. Στην περίπτωση αυτή, στο πλαίσιο της δικαστικής διάγνωσης μιας διαφοράς, η πλήρωση του κενού καλύπτεται με αναλογία, δηλαδή με την ανάλογη εφαρμογή της νομοθετικά ρυθμισμένης περίπτωσης και τη δημιουργία ερμηνευτικά ad hoc κανόνα δικαίου. Προϋποθέσεις της αναλογίας είναι η ύπαρξη νομοθετικού κενού, το οποίο πρέπει να είναι ακούσιο, δηλαδή όταν ο νομοθέτης άφησε αρρυθμιστη μια

περίπτωση, η οποία απαιτούσε ρύθμιση. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει κενό που να απαιτεί συμπλήρωση με αναλογία, δηλαδή με προσφυγή σε έναν άλλο κανόνα δικαίου, όταν ο νομοθέτης άφησε μία περίπτωση αρρύθμιστη είτε διότι δεν τον ενδιέφερε η ρύθμισή της είτε, κατά μείζονα λόγο, διότι δεν επιθυμούσε να τη ρυθμίσει. Στις περιπτώσεις που μπορεί να χρησιμοποιηθεί το επιχείρημα «εξ αντιδιαστολής» ή το επιχείρημα «από το μείζον στο έλασσον», δεν υφίσταται κενό στη ρύθμιση. Η επιλογή μεταξύ της εφαρμογής της μεθόδου της αναλογίας ή της εφαρμογής των παραπάνω επιχειρημάτων βασίζεται σε τελολογικά κριτήρια (Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ.63 επ., Κ.Σταμάτης «Μεθοδολογία του Δικαίου», σελ.179 επ., Φ.Δωρή «Σκέψεις για τη διαπίστωση και πλήρωση των κενών στο δίκαιο», ΧρΙΔΓ/2003, σελ.577 επ., ΑΠ 407/2021, Ν.Σ.Κ. 12/2021, 176/2020).

13. Με τις προπαρατεθείσες διατάξεις των άρθρων 115 του ν.2238/1994 και 45 του ν.1642/1985 καθιερώνεται, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, συνιστάμενους στην είσπραξη των φόρων και προστίμων που επιβάλλονται στα νομικά πρόσωπα του άρθρου 101, προσωπική και αλληλέγγυα ευθύνη των εντεταλμένων στη διοίκηση τους προσώπων για την καταβολή των φορολογικών οφειλών τους (ΣτΕ 2816/2020, 498/2020, 1775/2018, 1028/2013). Ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος, η θέσπιση προσωπικής και αλληλέγγυας ευθύνης των διοικούντων νομικά πρόσωπα, στα καθήκοντα των οποίων περιλαμβάνεται και η μέριμνα για τη συμμόρφωση των τελευταίων προς τις απορρέουσες από τη φορολογική νομοθεσία υποχρεώσεις τους, η οποία δεν ισοδυναμεί με καθιέρωση ίδιας φορολογικής υποχρέωσης, αλλά με πρόσθετη εγγυητικού χαρακτήρα ευθύνη τους για την πληρωμή των βεβαιωθέντων σε βάρος των νομικών προσώπων ρητά μνημονευόμενων στις οικείες διατάξεις φόρων και προστίμων, δεν προσκρούουν κατ' αρχήν, στις οικονομικής ελευθερίας συνταγματικές διατάξεις (ΣτΕ 2512/2019). Ωστόσο, επειδή εισάγουν εξαίρεση από την αρχή της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου και την κατά κανόνα ευθύνη καθενός για ίδια και όχι αλλότρια χρέη, συνεπάγονται δε σοβαρές επεμβάσεις στα περιουσιακά δικαιώματα και σημαντικούς περιορισμούς στην οικονομική ελευθερία των προσώπων αυτών, πρέπει να ερμηνεύονται στενά και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας (ΣτΕ 978/2020, 1213/2019, 1775/2018).

14. Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις του κληρονομικού δικαίου, ο όρος επαγωγή της κληρονομίας αποδίδει την αυτοδίκαιη με τον θάνατο του κληρονομούμενου κτήση της περιουσίας του από τον κληρονόμο. Ειδικότερα, με την επαγωγή ο κληρονόμος υπεισέρχεται στις επιμέρους έννομες σχέσεις που απαρτίζουν την κληρονομία αυτόματα, χωρίς την τήρηση κάποιας εκ μέρους του διατύπωσης και ανεξάρτητα από τη γνώση ή τη βούλησή του, έχει δηλαδή άμεση και αυτοδίκαιη κτήση. Ο κληρονόμος αποκτά μεν αμέσως και αυτοδικαίως την κληρονομία από την επαγωγή, αλλά με το δικαίωμα να την αποποιηθεί, εάν θέλει (ΑΚ 1847 παρ. 1 εδ. α'). Το δικαίωμα που αποκτά ο κληρονόμος με την επαγωγή της κληρονομίας είναι προσωρινό, καθώς τελεί υπό τη διαλυτική αίρεση της αποποίησης. Κύριο χαρακτηριστικό της κληρονομικής διαδοχής είναι η φύση της ως καθολικής, που σημαίνει ότι ο κληρονόμος διαδέχεται τον αποθανόντα στις έννομες και κατά βάση περιουσιακές σχέσεις του ως σύνολο και όχι σε κάθε στοιχείο της περιουσίας του χωριστά. Με τον τρόπο αυτόν, ο κληρονόμος αναλαμβάνει, εκτός από το σύνολο του ενεργητικού, και το σύνολο του παθητικού της περιουσίας, δηλαδή των υποχρεώσεων του αποθανόντος.

15. Ο κληρονόμος ευθύνεται για τα χρέη της κληρονομίας προσωπικά και απεριόριστα. Ως χρέη του κληρονομούμενου νοούνται όλες οι απαιτήσεις τρίτων κατ' αυτού από κληρονομητές έννομες σχέσεις, οι οποίες είχαν γεννηθεί στο πρόσωπό τους από δικαιοπραξία ή από τον νόμο (Αικ. Φινοκαλιώτη, Η αστική ευθύνη των διοικούντων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. για φορολογικές οφειλές, σελ. 379 επ.). Αν οι απαιτήσεις δεν είχαν γεννηθεί μέχρι τον θάνατό του δεν περιλαμβάνονται στα χρέη της κληρονομίας. Η προσωπική και απεριόριστη ευθύνη του κληρονόμου για τα χρέη της κληρονομίας μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντά του, αν η κληρονομία είναι κατάχρηη, καθώς παρέχει στους κληρονομικούς δανειστές τη δυνατότητα να επιληφθούν στοιχείων της ατομικής του περιουσίας προς ικανοποίηση των απαιτήσεών τους. Ο κίνδυνος αυτός αποτρέπεται με τον θεσμό του ευεργετήματος της απογραφής, με τον οποίο παρέχεται στον κληρονόμο η ευχέρεια, αντί να αποποιηθεί την υπερχρεωμένη κληρονομία, να περιορίσει την ευθύνη του μέχρι το ενεργητικό της, καθώς και το δικαίωμα αποποίησης της κληρονομίας.

16. Με τις διατάξεις του ν.4738/2020 (Α' 207), αναμορφώθηκε εκ βάθρων το πλαίσιο αντιμετώπισης της οικονομικής αδυναμίας, συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών και απαλλαγής από χρέη κάθε προσώπου, φυσικού ή νομικού το οποίο αναλαμβάνει οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του αν η δραστηριότητα αυτή είναι επιχειρηματική ή όχι. Οι διατάξεις που εισάγονται με τον νόμο αυτόν είναι εναρμονισμένες με τις διατάξεις της Οδηγίας 1023/2019 «περί πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση, την απαλλαγή από τα χρέη και τις ανικανότητες ή την έκπτωση οφειλετών, καθώς και περί μέτρων βελτίωσης των διαδικασιών αυτών, και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132). Σημαντική καινοτομία του ν.4738/2020 αποτελεί το άρθρο 195, που προβλέπει την απαλλαγή του φυσικού προσώπου εκπροσώπου ή διοικητή νομικού προσώπου, κυρίως εταιρείας, από οφειλές για τις οποίες έχει εκ του νόμου αλληλέγγυα ευθύνη.

17. Ο σκοπός της θέσπισης της απαλλαγής του συνυπεύθυνου νόμιμου εκπροσώπου διοικούντος το πτωχό νομικό πρόσωπο, σύμφωνα με την οικεία αιτιολογική έκθεση, συνίσταται στην άρση των προβλημάτων που δημιουργεί η προσωπική ευθύνη αυτών, όσον αφορά την ανάσχεση της επιχειρηματικότητας και την αποτροπή ικανών διαχειριστών από την ανάληψη της διαχείρισης των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε δυσχερή κατάσταση με την απαλλαγή του εκπροσώπου νομικού προσώπου που ενήργησε καλόπιστα για χρέη που προέκυψαν εντός της ύποπτης περιόδου ή στη διάρκεια των 36 μηνών. Η απαλλαγή δεν καταλαμβάνει οφειλές που βαρύνουν και τον εκπρόσωπό της ατομικά λόγω παροχής προσωπικής εγγύησης, αλλά μόνο τις οφειλές του νομικού προσώπου για τις οποίες ο νόμιμος εκπρόσωπός του ευθύνεται αλληλέγγυα και εις ολόκληρο εκ του νόμου. Πρόκειται κυρίως για οφειλές προς το Δημόσιο και για την πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών.

18. Ειδικότερα, χρέη του νομικού προσώπου από τα οποία απαλλάσσεται ο νόμιμος εκπρόσωπός του είναι εκείνα που προέκυψαν εντός της ύποπτης περιόδου ή και εντός των 36 μηνών που προηγήθηκαν της ύποπτης περιόδου, με την πάροδο 36 μηνών από την υποβολή της αίτησης πτώχευσης ή 24 μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης ή την καταχώριση της διάταξης του άρθρου 77 παρ. 4 του ν.4738/2020, όποιο εκ των δύο προηγηθεί χρονικά. Η απαλλαγή επέρχεται κατ' αρχήν αυτοδίκαια με την

πάροδο 36 μηνών από την υποβολή της αίτησης πτώχευσης ή 24 μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης ή την καταχώριση στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας (Η.Μ.Φ.) κατά τη διάταξη του άρθρου 77 παρ. 4 του ν.4738/2020 (Ε.Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Ο νέος Ν.4738/2020 για την αφερεγγυότητα, όπως ισχύει μετά τον Ν.4818/2021, εκδ. 2021, σελ. 523 επομ, Ι.Καλαντζάκου-Τσατσαρώνη Απαλλαγή του πτωχού και δεύτερη ευκαιρία», Αρμ 2021, σελ.308-315). Για τις πτωχεύσεις που κηρύχθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του ν.4738/2020 (01.07.2021), η απαλλαγή του νόμιμου εκπροσώπου του πτωχού νομικού προσώπου επέρχεται στις 01.01.2022, εκτός αν ασκηθεί προσφυγή έως τις 31.12.2021 (ΠολΠρωτΑθηνών 355/2024 αδημ., ΠολΠρωτΠατρών 349/2024, 245/2023 ΝΟΜΟΣ).

19. Περαιτέρω η απαλλαγή σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 195 του ν. 4738/2020, συνεπάγεται την άμεση και αυτοδίκαιη κατάργηση κάθε εκκρεμούς διοικητικής εκτέλεσης ή άλλης αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος οφειλετών εκπροσώπων και διοικούντων νομικών προσώπων. Επιπρόσθετα, η απαλλαγή του οφειλέτη, (είτε είναι πρωτοφειλέτης, είτε είναι εγγυητής), σε περιπτώσεις συνοφειλής σε ολόκληρο με άλλους ή ύπαρξης εγγυητών της οφειλής του, δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών, έναντι των λοιπών συνοφειλετών ή των εγγυητών, που ενέχονται εκ του νόμου ή δυνάμει δικαιοπραξίας, με εξαίρεση την περίπτωση της απαλλαγής των εκπροσώπων νομικού προσώπου για τα χρέη του νομικού προσώπου, για τα οποία υπάρχει αλληλέγγυα εκ του νόμου ευθύνη τους (Σ.Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, 10^η έκδοση, παρ. 2127).

20. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν.4738/2020, συνάγεται ότι η δυνατότητα του οφειλέτη να υπαχθεί στις ρυθμίσεις του παραπάνω νόμου έχει ιδιαίτερα πραγματοπαγή χαρακτήρα και ως εκ τούτου δύναται να θεωρηθεί ότι αποτελεί στοιχείο της περιουσίας του το οποίο μπορεί να μεταβιβασθεί αιτία θανάτου στους κληρονόμους του, συνδέεται δηλαδή με τα χρέη του αποβιώσαντος.

21. Με τη διάταξη του άρθρου 263 παρ. 6 του ν.4738/2020 ο νομοθέτης όρισε ότι η εφαρμογή των άρθρων 195 και 196 περιλαμβάνει και την απαλλαγή των εκπροσώπων νομικού προσώπου για οφειλές, του οποίου η αίτηση πτώχευσης ή η κήρυξη σε πτώχευση προηγήθηκε της θέσης του νόμου σε ισχύ ή του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου

3 παρ. 4 του ν.3588/2007. Σε περίπτωση που η προθεσμία που αφορά την απαλλαγή των εκπροσώπων του άρθρου 195 παρ.1 λήξει οποτεδήποτε πριν τις 31.12.2021, τότε η απαλλαγή επέρχεται την 1^η.1.2022, ενώ τυχόν προσφυγή μπορεί να ασκηθεί μέχρι τις 31.12.2021.

22. Οι διατάξεις του άρθρου 195 του ν.4738/2020 δεν περιλαμβάνουν ειδική πρόβλεψη για την περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο που υπόκειται σε απαλλαγή έχει ήδη αποβιώσει, πριν την επέλευση της απαλλαγής. Ειδικότερα, δεν ρυθμίζεται, εάν η αυτοδίκαιη απαλλαγή επέρχεται και υπέρ των κληρονόμων του απαλλασσόμενου προσώπου, καθώς και εάν, σε θετική περίπτωση, είναι δυνατή η πρόληψη της απαλλαγής, με εμπρόθεσμη άσκηση προσφυγής κατά της απαλλαγής ή η εκ των υστέρων ανατροπή της απαλλαγής, με εμπρόθεσμη άσκηση αίτησης ανάκλησης αυτής, λαμβανομένων υπόψη ότι οι λόγοι προσφυγής και αίτησης ανάκλησης έχουν κατ' εξοχήν προσωποπαγή χαρακτήρα συνδεδεμένο με το πρόσωπο του νόμιμου εκπροσώπου/διοικούντος.

23. Στην εξεταζόμενη υπόθεση, ο αποβιώσας στις 29.02.2004 Ν...Β... διαχειριστής της ΕΠΕ με την επωνυμία « Β...Ε...Ε...Τ...», η οποία κηρύχθηκε σε πτώχευση με την απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών με αριθμό 456/05.07.1993, ορίστηκε δε ημερομηνία παύσης πληρωμών η 31.12.1991, απαλλάσσεται, εάν ήταν εν ζωή, από την αλληλέγγυα ευθύνη του για τις οφειλές του νομικού προσώπου, το οποίο κηρύχθηκε σε πτώχευση με τον Εμπορικό νόμο (Α.Ν. 635/1937).Ο ανωτέρω κληρονομήθηκε, σύμφωνα με τις αναφερόμενες διατάξεις του κληρονομικού δικαίου και τα αναφερόμενα στο ιστορικό της παρούσας, από τη σύζυγο και τα τέκνα του, οι οποίοι δεν αποποιήθηκαν την κληρονομία.

24. Η γραμματική διατύπωση του άρθρου 195 παρ. 1 αναφέρει «φυσικό πρόσωπο που εκ του νόμου έχει αλληλέγγυα ευθύνη...», ωστόσο η αναφορά αυτή πρέπει να ερμηνευτεί σύμφωνα με το σύνολο των διατάξεων του πτωχευτικού νόμου, τον σκοπό του και αυτών του Συντάγματος. Στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου, αναφέρεται ότι ο νέος νόμος επιδιώκει την συνολική πρόληψη και αντιμετώπιση της υπερχρέωσης και ανταποκρίνεται, και στο θέμα αυτό, τόσο στις επιταγές, όσο και στις συστάσεις της Οδηγίας 2019/1023 για την αναδιάρθρωση και αφερεγγυότητα. Ο

νομοθέτης, αν και είχε τη δυνατότητα να εξαιρέσει συγκεκριμένες κατηγορίες απαιτήσεων, καθόσον το άρθρο 23 παρ. 4 της Οδηγίας 2019/1023 έχει την έννοια ότι η απαρίθμηση των συγκεκριμένων κατηγοριών που διαλαμβάνεται σε αυτό δεν έχει εξαντλητικό χαρακτήρα και ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εξαιρούν άλλες συγκεκριμένες κατηγορίες απαιτήσεων, πέραν εκείνων που απαριθμούνται στην εν λόγω διάταξη, εφόσον η εξαίρεση αιτιολογείται δεόντως δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριέλαβε στην απαλλαγή τα χρέη προς το Δημόσιο (ΔΕΕ της 8.5.2024, C-20/23 σκ.39, ΔΕΕ της 11.4..2024, C-687/22, σκ.44).

25. Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης είναι η μέριμνα για τη διευθέτηση του φαινομένου της υπερχρέωσης, είτε αυτή αφορά σε οφειλές προς ιδιώτες, είτε αφορά σε οφειλές προς το Δημόσιο, που επιτάσσεται τόσο από λόγους δημοσίου συμφέροντος όσο και από την υποχρέωση σεβασμού της αξίας του οφειλέτη ως ανθρώπου. Επιπρόσθετα, ο ίδιος ο νομοθέτης αν και έχει εξαιρέσει της απαλλαγής τους συνοφειλέτες και τους εγγυητές, δεν εξαιρεί τους κληρονόμους των εκπροσώπων του οφειλέτη νομικού προσώπου. Ενόψει αυτών, το τυχαίο γεγονός του θανάτου του νομίμου εκπροσώπου/διοικούντος νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να εμποδίσει την επέλευση των αποτελεσμάτων της απαλλαγής από τα χρέη στους κληρονόμους του αποβιώσαντος, οι οποίοι, αν και δεν έχουν καμία ευθύνη για τη δημιουργία αυτών, καλούνται να φέρουν το βάρος τους, με αποτέλεσμα να στερούνται κάθε ευκαιρίας για την συμμετοχή τους στην οικονομική ζωή της χώρας. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την εγκύκλιο με αριθμό ΕΓΚ.ε-ΕΦΚΑ12/2022 (υπό στοιχεία IV-Απαλλασσόμενες οφειλές), στην οποία αναφέρεται ότι στις απαλλασσόμενες οφειλές συμπεριλαμβάνονται οι οφειλές προς τον ε-ΕΦΚΑ από κάθε αιτία, για την καταβολή των οποίων ευθύνεται με βάση τις ισχύουσες διατάξεις ο πτωχός οφειλέτης φυσικό πρόσωπο ή οι εκπρόσωποι των πτωχών νομικών προσώπων (εκ πρωτοφειλής, λόγω αλληλέγγυας ευθύνης διοικούντων, λόγω αναδοχής χρέους, από συνυπευθυνότητα, λόγω κληρονομικής διαδοχής κλπ). Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, θα οδηγούσε στο άτοπο αποτέλεσμα της απαλλαγής από τα χρέη των προσώπων που ευθύνονται για τη δημιουργία τους και την ευθύνη των κληρονόμων, οι οποίοι δεν είχαν την ιδιότητα του εκπροσώπου/διοικούντος του πτωχού νομικού προσώπου. Εξάλλου, η μη συμπερίληψη των κληρονόμων στην διάταξη του

άρθρου 195 παρ. 1 του ν.4738/2020 δεν ωφελεί το Δημόσιο, αφού οι απαιτήσεις του είναι ιδιαίτερα επισφαλείς και είναι ορατός ο κίνδυνος να μην μπορέσουν οι κληρονόμοι να εξοφλήσουν τα χρέη. Σε κάθε περίπτωση, αν ο νομοθέτης ήθελε να υπάρχει διαφοροποίηση των κληρονόμων των δικαιούμενων απαλλαγή προσώπων, θα το είχε ορίσει ρητά όπως στην περίπτωση των συνοφειλετών και εγγυητών.

26. Στην παρούσα υπόθεση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο ιστορικό, έχει παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής (31.12.2021), όπως σαφώς προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 263 παρ. 6 του ν.4738/2020. Περαιτέρω, η απαλλαγή έχει επέλθει αυτοδίκαια, με την απλή παρέλευση του προσδιορισθέντος εκ του νόμου χρονικού διαστήματος. Στην περίπτωση αυτή, η αυτομάτως επελθούσα απαλλαγή των εκπροσώπων νομικού προσώπου, αποκλείει την εκ των υστέρων, λόγω μεταβολής πραγμάτων ή της ύστερης αποκάλυψης δόλιας ή από βαριά αμέλεια απόκρυψης περιουσίας του νομικού προσώπου, ανάκληση της απαλλαγής τους, καθόσον η υπέρ της απαλλαγής απόφαση του δικαστηρίου επί της ασκηθείσας προσφυγής και μόνον αυτή ανακαλείται, εάν επέλθει μεταβολή πραγμάτων, που να δικαιολογεί την ανάκληση και υποβληθεί σχετική αίτηση κατά τη διάταξη του άρθρου 758 Κ.Πολ.Δ., εντός τριετίας από την «επέλευση της απαλλαγής», από τον χρόνο, δηλαδή, της έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου για την απαλλαγή (άρθρο 195 παρ. 2 του ν.4738/2020).

Απάντηση

27. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

α) Εάν φυσικό πρόσωπο, το οποίο λόγω της ιδιότητάς του ως νόμιμου εκπροσώπου ή διοικούντος νομικό πρόσωπο που πτώχευσε, ευθύνεται για οφειλές του νομικού προσώπου προς το Δημόσιο, αποβιώσει πριν την, κατά το άρθρο 195 του ν.4738/2020, επέλευση της απαλλαγής, η απαλλαγή αυτή επέρχεται υπέρ των κληρονόμων του.

β) Ο έχων έννομο συμφέρον πιστωτής, στην προκειμένη περίπτωση το Δημόσιο, δύναται, κατ' αρχήν, να ασκήσει τα ένδικα βοηθήματα της προσφυγής και της αίτησης ανάκλησης σε βάρος των κληρονόμων του αποβιώσαντος κατ' επίκληση νόμιμων λόγων που αφορούν τον αποβιώσαντα, πλην όμως στην προκειμένη περίπτωση το Δημόσιο δεν

δύναται να ασκήσει προσφυγή κατά της απαλλαγής, καθόσον η αποσβεστική προθεσμία για την άσκησή της έληξε στις 31.12.2021. Τούτου παρέπεται ότι, το Δημόσιο δεν δύναται να ασκήσει αίτηση ανάκλησης της απαλλαγής, αφού η άσκησή της προϋποθέτει την έκδοση δικαστικής απόφασης επί ασκηθείσας προσφυγής.-

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 10.01.2025

Ο Προεδρεύων

Ευστράτιος Ηλιαδέλης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Άννα Μαλιαρά

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Γίνεται αποδεκτή

23/1/2025

Ο Διοικητής Α.Α.Δ.Ε.

Γεώργιος Πιτσιλής

